

GAZETA TRANSILVANIEI

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 „
Pe trei luni . . . 6 „

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 „

TELEFON N. 226

REDAȚIA
ȘI ADMINISTRAȚIA
Târgul Inului Nr. 80

INSERATELE
se primesc la administrație. Prețul după tariful și învalul.

Manuscrisele nu se înapoiază.

A fost odată...

— O poveste tristă. —

De Dr. Valer Moldovan.

A fost odată în țara noastră un împărat mare și luminat, cum nu mai într'un veac odată li-e hărăzit popoarelor. Urechea lui a fost închisă față de minciună și lingusire. Inzadar s'au îmbulzit în jurul tronului său puternicii pământului, a-păsătorii poporului legat de glie.

Împăratul-filosof a rupt vâlul trandafirului cu care sfelnicii voiau să-i ascundă suferințele aproape neomeștii ale supușilor săi.

Intr'o mărturisire de credință din anul 1765 marele împărat a spus-o fără incunjur, că temelia cea mai sigură a împărățiilor este *poporul*, pentru că „poporul dă soldați și poporul plătește dare”. De aceea chemarea statului și a domnitorului este să „apere poporul în contra claselor privilegiate”, adică a feodalilor lacomi de pământ și fără suflet.

„Să nu se tragă piele de pe două sute de țărani pentru un trântor de domn”.

Privilegiile ordinelor și ale claselor trebuie căutate, fiindcă ele sunt numai o piedecă pentru înlăturarea voinții statului și a domnitorului.

Ce cuvinte de aur! Mai ales dacă ne gândim, că au fost rostite cu 82 ani înainte de anul redeșteptării și a ștergerii iobăgiei 1848 și cu 24 de ani înainte chiar de marea revoluțiune franceză.

Dar împăratul Iosif al II-lea — căci de el e vorba — nu s'a mărginit numai la vorbe.

Ca să-și cunoască mai deaproape supușii, să se convingă cu ochii proprii despre năcăzurile și suferințele lor s'a coborât din înălțime și a călătorit prin întreaga împărăție, stând de vorbă cu cei mai săraci și mai năpăstuiți.

În călătoriile aceste a avut și poporul român pentru întâia dată fericirea să vadă și să se apropie cu credință și dragoste de cel ce în mintea și inima lui torturată de suferințe reprezenta concepția cea mai înaltă a dreptății omenești — *de împăratul*.

Și au alergat mucenicii glii strămoșești din munții și din văile

Ardealului în calea înălțatului împărat, care i-a primit cu bunătațe și cu milă. Le-a ascultat plângerile și durerile și le-a făgăduit, că va cerceta cauzele acestor plângeri și le va ușura soartea.

Din clipele acele inime bieților iobagi s'a înfrățit cu împăratul lor.

Operațiunea cea mai rudimentară a *comparației*, ce-a fulgerat în capetele acestor desmoșteniți a sorții, a pus temelia puternică a politicii și azi tradiționale a poporului român: politica de alipire sinceră fără rezonanță și fără șovăire față de înalta casă domitoare de Habsburg.

Nu împăratul poartă vina suferințelor noastre — își vor fi zis ei în gândul lor. Împăratul e bun și milostiv. El iubeste deopotrivă pe toți supușii săi și pe cei mai săraci și năcăjiți.

Împăratul nu ne pune la robot și clacă, nu ne bate pe banca de pedepșă, până țâșnește sânge din trupurile noastre trudite.

Pricina tuturor năpastelor noastre sunt domniile noastre, cari nu lasă să străbată până la treptele tronului împărațesc suspinele noastre.

Dar împăratul ne cunoaște de aci înainte și el ne va ajuta, precum datori suntem și noi a-i sări într'ajutor decăteori dușmanii lui din afară și din lăuntru vor cerca să-i facă vre-un rău.

Și iobagii români deatunci, și nepoții și strănepoții lor, până în zilele noastre, și-au ținut cuvântul.

Decăteori împăratul a fost în strâmtoare, iobagii români au alergat cu mic cu mare sub steagurile lui.

Pe toate câmpurile de războiu ale întinsei împărății s'a vărsat din belșug sânge românesc. La Aspern și la Magenta, la Custozza, Solferino, la Lissa și Königrätz soldații români ai *împăratului* au dat dovezi că știu și vreau:

„Să-l apere, să moară pentru el”.

Dar soartea tragică a poporului român așa a voit ca împăratul cel mare și milostiv care le-a cucerit inimile cu câteva vorbe blânde și omenești, să nu-și poată termina opera de ușurare a sorții poporului român.

Tragedia neamului nostru a fost, că pe acele vremi el nu a avut o ceată numeroasă și luminată

de conducători ieșiți din sinul său, care să-i vină într'ajutor marelui împărat în lupta contra asupritorilor.

Sau poate — însuși marele împărat a venit înainte de *plinirea vremii* și ceea ce a încercat el a în-trecut puterile chiar și a celui mai puternic monarh.

Pe patul de moarte împăratul-filosof a fost nevoit să-și retragă toate ordonanțele date pentru ușurarea sorții iobagilor.

S'a stins din lume nemângăiat și cu conștiința grozavă de-a fi trăit înzadar.

După cinci pătrare de veac, în sufletele urmașilor de iobagi de pe plaiurile Ardealului, începe aproape pe nesimțite să incolțească din nou credința și nădejdea într'un mare și preamiosiv împărat, căruia pronia Dzească i-a hărăzit chemarea, să ducă la îndeplinire opera începută dar neisprăvită a marelui Iosif al II-lea.

Neam cucernic și cu frica lui Dumnezeu pătruns de adevărurile sfinte ale legii sale creștinești, care-i vorbește mereu de măreția iuvierii, de răsplata ce-l așteaptă pe cel drept chiar și în lumea aceasta, poporul românesc a început să tragă cu urechea spre orașul împărațesc de unde străbateau tot mai dese și mai ademenitoare șoaapte despre un nepot de împărat, care e chemat să se urce pe tronul lui Iosif al II-lea atunci când Dumnezeu va chema la sine pe bătrânul nostru stăpânitor de azi.

Frumos crescut ca un stejar, mlădios și voinic, încât să-l îndrăgești și numai din chip, prințul s'a pus cu sârguință la muncă ca să se pregătească temeinic pentru greaua și spinoasa chemare ce-l așteaptă. A înconjurat toate prilejurile de-a se mesteca în vârtejul luptelor și hărțuitorilor dintre neamurile și partidele cari împesărează împărăția lui de mâne.

Nime nu a putut prinde vre-o vorbă din care să poată nutri o nădejde ori să dea anză la temeri în ce privește felul cum va fi acest om atunci, când va fi chemat la cârmă.

Cu toate aceste instinctul poporului, acest admirabil organ al neamurilor care rar să înșeală, a presimțit că cel ce va urca ca mă-

ne pe tronul glorios al Habsburgilor, nu e om de toate zilele.

Despre acest dar de presimțire face amintire Bărnuț în memorabilul său discurs când zice:

„Oare dacă presimțesc răndumele apropierea verii și a iernii și animalele furtuna cea grea și dacă unii oameni își spun înainte chiar și ora morții: O gin-tă întreagă să nu presimțid pericolul ce o amenință, un popor întreg se stea nemișcat când îi bate ora fericirii, și se treacă ca un surd și mut când i-se trage clopotul de moarte?”

A fost destul ca nobilul prinț să iasă pe un singur moment din rezerva ce i impunea poziția sa dificilă și să ne mângâie cu câteva cuvinte cărora asemenea de mult nu am auzit din locuri înalte, ca fantasia poporului să se aprindă și să dea hrană unor nădejdi noi și puternice.

„Da sind meine braven Rumänen”.

Câtă căldură s'a revărsat în sufletul sbuciumat și chinuit al neamului nostru când au răsunat aceste cuvinte spontane! Din momentul acesta nime nu a mai putut smulge din inima poporului convingerea că după un veac și mai bine doar se va îndura Dumnezeu să ne dea un nou Iosif al II-lea, venit de astă dată tocmai la plinirea vremii.

A fost odată! Nepoții și strănepoții noștri când vor țese povestea tragică a unui neam „fără de noroc și fără de prieteni” și vor a-junge pe scara anilor până la zilele noastre, vor zice și ei:

A fost odată un prinț care dacă o mână blăstămată nu i-ar fi răpus zilele înainte de vreme, ar fi ajuns un mare împărat și preamiosiv, față de durerile noastre.

Și vor povesti cum ne-a isbit ca fulgerul din senin vestea grozavă a morții silnice a aceluia, care a sintetizat pe un moment toate nădejdele unui neam nenorocit.

A fost odată — și acum nu mai este.

Cel mai credincios și cel mai uitat dintre popoarele acestei împărății, se frământă și se mistue azi în focul durerii...

E tristă povestea și foarte adevărată:

A fost odată — și acum nu mai este.

Iar prin munții și văile noastre răsună iarăși duiosă doină *ca o ironie crudă a tragediei* acestui neam:

„Franz Ferdinand nu-l departe Vine și ne dă dreptate”.

Poporul românesc la catafalcul Arhiducului Franz Ferdinand.

Eri seara după încheierea foil am primit din Viena următoarea telegramă:

D-l Dr. Teodor Mihali însoțit de d-nii Aurel Popovici, Dr. Alexandru Vaida-Voevod, Dr. Sterie Ciurcu și studentul Alexandru Isăceanu au depus pe catafalcul neuitatului Arhiduce Francisc Ferdinand o frumoasă coroană de lauri și trandafiri cu panglici tricolore, care purta inscripția:

Românii din Ardeal și Ungaria Nobilului lor Protector. Isăceanu.

O urmare a atentatului din Serajevo. Știrea, ce am dat eri cu acest titlu, cu privire la tratativele între Tisza și Sârbi, să desminte.

Semioficiosul »Bud. Tud.« a fost însărcinat să declare inexactă știrea, că contele Tisza ar fi intrerupt acțiunea ținând la tranșarea chestiunii bisericești. Contele Tisza continuă opera începută și e hotărât să ajungă la o soluțiune satisfăcătoare și liniștitoare în această chestie cu interesele statului și bisericești. Nimic nu e mai departe de intențiile primului ministru, decât de a face pe sârbi din Ungaria răspun-zători de odiosul atentat din Serajevo.

Ce e limba națională? Universitatea din Groeningen (Olanda) și-a serbat aniversarea de 800 de ani și din acest incident a proclamat pe regina *Vilhelmina* de doctor onorar al vechiului institut superior.

Rectorul universității a prezentat aiatășeri reginei diploma, în cadrul unei vorbiri. Regina a răspuns în un discurs frumos și avântat, în care a accentuat cât de mult ține la limba națională, apoi a zis:

»Limba națională înseamnă națiunea, istoria poporului, spiritul lui și continuarea nesfârșită a viitorului lui. În limbă e concentrată forța spirituală a poporului și dacă va abțice de ea, dacă o va părăsi, înceată de a mai fi o na-

Stâlpul societății.

Dșoareș Julia S.

Societatea pentru protecțiunea animalelor a luat ființă, la noi, Latinii din răsărit, în împrejurări cu totul neobișnuite.

Ne aducem aminte că, acum 5-6 ani, dacă nu și mai bine, se sporiseră câni într'un chip înspălmântător — cei din Capitală ca și cei din Provincie!

Nu e locul — și nu ne îngăduie nîd spațiul — să cercetăm cauzele economice și sociale, cari produseseeră, pe vremea acea, atîta puzderie de câni. Destul că hengerii, de dimineața până seara, erau — așa zicînd — pe drumuri; — și erau departe de a o putea scoate cu ei la capăt! Cu scule lor aproape patriarhale de pe vremuri asurseau mahalaua de chelă-lăturile dobitoacelor, după cari urmau lăjurături, certuri urâte și încăerări desicioare, din cari hengerii rămăneau întotdeauna cu paguba.

Și încă un motiv puternic! Tot cam pe vremea acea, se trezise în țărani, din senin, frigurile sălbăticiiei și chinului dobitoacelor, de te apuca cu jale! Kram la un punct mort al evoluției noastre morale! Și când te mai gîndești că vitele erau

slabe și sleite de puteri, din pricina secetel...

În câte-va dați, chiar, persecare revoltate de atîta sălbăticie, au administrat câte-va bastoane stăpînitorului ai bietelor dobitoace... Spiritul milei și ocrotirii trăia în societatea noastră — și mai lipsea organizarea.

Și ea s'a și făcut atunci, repede... Câte-va stăre, chiar au dat un nobil sprîjin inițiativ.

Dar au mai fost și alte pricini — deși poate nu atît de hotărătoare — cari au grăbit înființarea pomenitei societăți la noi, și, deci, punerea patriei noastre în rîndul țărilor civilizate. Așa, în afară de chinuirea callor dela tramvaie, am mai putea socoti înființarea unor societăți similare până și în unele »capitale« balcanice — și, în același măsură, se cuvine să socotim goana ce se pornise împotriva cânilor din Constantinopol.

Intr'adevăr! Era mai mult decăt barbar gîndul de a curăța de câni un oraș — cel mai mare oraș din Peninsula Balcanică! Să stărpești, până la unu, pe cele mai credincioase animale, cari, atît de mult se îmblănziseră în societatea oamenilor că te împiedicau de ele pe stradă! Împotriva unui asemenea plan trebuia să se trezească, pretutindeni, în sufletele alese, o legitimă protestare! (După câte-va săptămăni, totuși câni, au fost cărați într'o

înzulă apropiată, unde au început să urle și să se mance între ei, până ce n'a mai rămas unul!)

Și totuși, la câte-va ani după această tragedie, societatea noastră era cît paci să se ducă.

Dar, fiecare vreme cu oamenii ei! Clipele de restrîcșe găsesc, întotdeauna, un erou. Și atunci a intrat la S. P. A. Dragomir Slăniceanu! Era cel dintîi gazetar care sărea în ajutorul societății! Oa membru activ; fiindcă la înființare el bătuse toba, mai mult, în gazetă. Și intrarea lui a fost, cu adevărat, un eveniment, un moment de reculegere pentru veteranii societății, cari, odată cu capul nu voiau să renunțe la protecțiunea animalelor!

Un flor de însuflețire străbătea toate mădularele societății, și bicelul ca și celelalte instrumente de tortură, curgeau la sediu ca adevărate trofee! Slăniceanu slujea zilnic societatea, în gazetă și aproape fără intrerupere, a-taca violent, Societatea de tramvaie, pe vizitii, pe prefectul poliției, punînd în paranteză, numere de trăsuri, de tramvaie, de conducători, de vardiști și numere din ziarul său.

Și cu chin cu vai, au trecut hopul!

Era foarte bucuros că-și îndeplinește o frumoasă datorie față de civilizație, și nu arare-ori, în ceasurile lui de recreație, își făcea drum pe la so-

cietate ținându-și de lăntuș pe javra de zambilică, îmbrăcat într'un solu de jiletcă, nu se mai sătura să privească în vitrina trofeele adunate pe cari, din vreme în vreme, le arăta cu ochii tovarășului de preambulare. Și întotdeauna, în asemenea împrejurări, îi venea ideea unui articol.

Cu toate acestea se văd încă azi, mulți țărani bătându-și vitele — și cu cât le văd mai slabe și mai sleite de puteri cu atît se îndrăcesc, parcă mai abtîir. Se văd vagoane de tramvai, încărcate până dincolo, și cu cufi veșnic aburind de sudoare, și fără pâlării. E destul ca cineva să facă semn cu mâna, cu bastonul ori cu umbreluța; iar dacă nu vrea conductorul să oprească, sub cuvînt că e »complet« — își face vînt *cine poate*, și se fruncă deocamdată pe scară...

Intr'o seară, într'o umedă seară de primăvară era complet și pe seară. Puhoiul năvălitorilor mă strănsese pe platforma din urmă, diformându-mă într'un chip de nedescris! Conductorul, el însuși înghesuit, nu mai putea să răsbească cu taxarea, așa că cine-și făcuse drumul, trebuia să se arunce jos, fără să fi putut obține bilet — și alți doi se urcau în locu-ii Abia mai puteam respira..

Cineva, chiar, se spânzurase în urmă și multă vreme s'a luptat să se

»fixeze» cumva cu picioarele. De înghesulul mare nu mai găsea unde să-și prindă mîinile. El simțeam la spate. Dela o vreme însă printr'o sforțare supremă, pe care o comunicai tuturor celor de pe platformă, reușii, să-mi întorc capul pe jumătate, lupește — și cu coada ochiului, deslușii, în noaptea pâlării cu margini mari și pletele fal-făinde—amîndouă ale lui Slăniceanu. Ultimeam să spu că scria și poezii!

Cînd mă recunoscu, glăsul grăbit:

»Ura!»

Făcui loc să se poată prinde mai bine. Acum îl vedeam întreg. Îmi vorbi de politică, de schimbarea șgură de guvern și de primejdia amenințătoare a războiului european. Din toată înfățișarea, arăta siguranță și liniște... O șuviță de păr, mai lungușoară, se hătăna deasupra urechei stîngi în luptă cu vîntul...

Nomai după ce sărise jos, am văzut că avea și cătețușul după el. Animalul se oprise lângă un stălp de telegraf și Slăniceanu trăgea de lăntuș în neștire. Și cum noi alergam înainte, umbrele serii îi învâlăia tot mai mult.

Conductorul răsbatuse până la noi și cerea taxa — iar cari cu spină-rile aburinde, galopau fără preget, cu gîndul la ovăz.

București, Iunie 1914.

Romulus Cioflec.

flute, un popor. In limba noastră națională voesc ca să preamăresc în totdeauna Olanda și pentru limba aceasta trebuie să lupte fiecare olandez cu armele muncii și dacă e necesar, și cu armele războiului.

Frumoase și adevărate cuvinte. Și govinții noștri descreștați nu înceată a pretinde, ca noi să ne părăsim limba noastră națională.

Din Constituanta României.

Incidentul dela granița româno-bulgară.
— Desbaterea proiectului de răspuns la mesaj.

In ședința de alaltăieri a Senatului d-l Ion Grădișteanu a interpellat asupra incidentului dela granița, unde soldații români au fost atacați de grănicerii bulgari, omorând pe unul din soldații români.

Oratorul cere ca guvernul să pretindă dela guvernul bulgar o satisfacție strălucită. De asemenea oratorul întreabă pe d-l ministru de război cum s'a făcut greșala de a se lăsa soldații români nearmați.

D-l I. Brătianu răspunde, că se vor face intervențiile necesare pentru ca demnitatea statului și dreptatea să fie satisfăcute. Ancheta se face și fie sigură și minoritatea și majoritatea, că satisfacția se va obține. In ce privește faptul, că soldații n'au fost armați crede că oriunde ar fi soldații români armați sau nu, ei vor avea ca apărare autoritatea Statului român.

D-l Grădișteanu se declară mulțumit în ce privește partea întâi a satisfacției, dar nu înțelege ca viețile soldaților români să nu aibă altă apărare decât cea teoretică. Viețile odată pierdute nu se mai întorc, de aceea crede, că soldații trebuie să aibă arme.

In ședințele de ieri și alaltăieri ale camerei și Senatului României s'a terminat desbaterea proiectului de răspuns la mesaj. Proiectul a fost votat aproape cu unanimitate de voturi. S'au tras apoi la sorți comisiunile, cari vor prezenta Regelui răspunsul la Mesaj.

Franz Ferdinand ca regenerador al armatei.

Temperament extraordinar de energic și fire prevăzătoare Franz Ferdinand și a consacrat cea mai bună parte din activitatea sa regenerării armatei. Moștenitorul, acum asasinat, a văzut bine, că reorganizarea armatei austro-ungare pe baze cât mai solide e cea mai ardentă condiție pentru existența și prosperarea monarhiei. Și-a pus de gând deci să dea o soluție definitivă acestei probleme. Și-a ales un grup de ofițeri, pe cari îi cunoștea ca cei mai capotați și punându-se în fruntea lor cu autoritatea-i neștirbită, cu statul său competent și cu fapta a pus bază unul început bun. Munca de consolidare continuată cu îndârjire, ea și-a luat drept simbol prima etapă de succes: *suprema cancelarie militară din Viena*, al cărei conducător real și activ — cel mai activ — a fost El, moștenitorul dispărut. Această instituție cu care abia de ne mai întâlnim de vre-o trei ori în istoria monarhiei — bineînțeles sub alte forme, și mai ales cea a locotenenței, — a fost pentru timpurile de față un puternic fort contracurent al tendințelor centrifugale manifestate de deosebiți miniștri dela apartamentele de război și externe — și mai ales când acești miniștri erau maghiari, ori aderenți ai tendințelor maghiarizatoare. Cu alte vorbe: suprema cancelarie instituită de fostul moștenitor Franz Ferdinand a fost semnul văzut al unității armatei. Ni aducem aminte de lupta puternică, dar surdă, după culesse desfășurându-se mai mult, dată între El și fostul ministru de război baronul de *Schönaich*, această unealtă a intrigelor cliceșe, care ținea cu orice preț, să furișeze prin contrabandă în armata comună limba ungurească. Prevăzând consecințele dezastroase, pe cari le-ar fi avut pentru armată punerea pe tapeta unei chestii de naționalitate, Franz Ferdinand a luptat cu toată hotărârea în contra acestor tentații maghiare, cari în rabiarea lor au provocat două *exlex-uri*. Și a învins. *Schönaich* și cei

de-o pănură cu el, cari l-au urmat în dignitate au trebuit să cadă.

Cât de convins era moștenitorul de tron despre dezastrele, pe cari avea să le aducă cu sine cocotărea limbii ungurești alături de cea germană în armata comună din *Ungaria* o putem vedea și dintr'un caz caracteristic relevat în primul articol de ieri (2 Iulie) al marelui ziar *Venez* „*Neue Freie Presse*”, articol scris, se vede, de un inițiat în viața intimă a Lui: „Moștenitorul de tron luase o atitudine atât de hotărâtă în contra excepției naționale în limba de comandă din *Ungaria*, încât într'un moment de surescitare a observat, că dacă aceste pretenții vor fi satisfăcute, își va depune șarja și va merge la plimbare pe *Ringstrasse* îmbrăcat în redingotă și purtând cilindru”.

De aici apoi pohoțul de acuzări la adresa moștenitorului debitate cu multă istețime odoinică prin presa maghiară de toate nuansele. I-s'a zis între altele, că îi urăște pe unguri. Nu; asta nu. Ci dimpotrivă, chiar pentru că nu l-a urât a căutat să pună frâu deslănțuirilor de patimi ungurești, dând acestui popor nedisciplinat o educație mai solidă. A dovedit-o aceasta și prin intervenția energetică apărând unitatea și în consecință puterea armatei care în aceeași măsură e scutul și a *Ungariei*.

Că Franz Ferdinand a ținut atât de mult la unitatea armatei, așa dară la menținerea și-a forței morale a ei e ușor de explicat. Trăiam și trăim în niște vremuri când e destul, ca micul principat — azi regat — cu trei sute de mii de locuitori, Muntenegru, să dea o lovitură de tun pentru ca această lovitură să scoată din sărite in-

Funerariile Arhiducelui Franz Ferdinand.

Când scriem aceste rânduri rămășițele pământești ale Arhiducelui Franz Ferdinand se odihnesc în cripta familiară din capela castelului arhiducal din *Artstetten*. Încă în viață fiind Moștenitorul a dispus zidirea acestei cripte, menită să cuprindă în sinul ei cosciugele membrilor familiei sale, căci — precum spunea — cripta *Capucinilor* din *Viena* e prea mohorâtă și prea expusă zgomotului furnicarului Capitalei. Voia ca și după moarte să aibă un loc de liniște în pământul, pe care a petrecut cei mai frumoși ani ai copilăriei sale — parcul și castelul din *Artstetten*.

Prohodul în biserica din Hofburg.

Manifestația de doliu de ieri a capitalei austriece a fost impozantă. Din zorile zilei până seara, când sicriile au fost transportate din nou la gară pentru a fi duse în cripta din *Artstetten*, o lume imensă tăcută și îndoliată staționa în jurul *Hofburg*-ului.

La orele 8 ușile bisericii se deschid. Interiorul bisericii este îmbrăcat în negru. În fața altarului este ridicat catafalcul cu sicriile Arhiducelui și a ducesei de *Hohenberg*, deasupra cărora se văd emblemele Arhiducelui și ale ducesei cu inscripțiile: *Franciscus Ferdinandus Arhidux Austriae Estensis* și *Sophia Ducessa de Hohenberg*.

La capătul și picioarele sicriilor sunt așezate cununile familiare, între cari două coroane din roze albe, cari poartă inscripția: *Sofia, Max, Ernst*. Sunt cununile copiilor rămași orfani al arhiducelui...

Rând pe rând sosesc membrii familiei imperiale: arhiducele *Iosif* cu arhiducesa *Augusta*, cironomul *Carol Francisc Iosif*, arhiducesa *Maria Terezia* cu fiica ei *Maria Anunciata*, arhiducele *Leopold Salvator* cu arhiducesa *Blanca* și cele trei fiice ale ei, cari după o scurtă rugăciune rostită la capătul sicriilor se îndepărtează.

Incepe apoi telegriajul miilor de oameni, cari trec tăcuți pe lângă catafalc. La orele 1 biserica se închide.

Maj. Sa Monarhul sosise din *Schönbrunn* la *Viena* încă la orele 8 dimineața, primind în audiență în decursul zilei pe mai mulți membrii ai casei imperiale.

Precis la orele 4 p. m. a sosit în fața bisericii Maj. Sa, fiind primit de mulțimea publicului în tăcere și cu capetele descoperite. În biserica ocupaseră loc toți arhiducii și arhiducesele și numeroasele delegațiuni. Maj. Sa a ocupat loc de adreapta catafalcului lângă altar. Prohodul a durat 1/4 de oră, după care întreg publicul a părăsit biserica.

treaga Europă nervoasă, provocând uriașul măcel din orient urmat imediat de războiul diplomatic dat la *Londra*.

Fostul moștenitor de tron a pre-văzut această descărcare de atmosferă, miniștrii și diplomații noștri însă văzându-o chiar, n'au putut să o înțeleagă.

Dar nu numai la atât s'a referit activitatea militară a fostului moștenitor. Soldat, care cunoștea până în cele mai mici amănunte meșteșugul armelor, și-a știut întrebunța perfect autoritatea de control în mersul spre progres al armatei. Elementele debile le-a delăturat fără nici o rezervă înlocuindu-le cu puteri noi și talentate.

Convîngându-se cu ocazia unor mari manevre din *Dalmacia*, că armata de pe uscat și flota — cari manevrau în același raion — nu corăspundeau cerințelor moderne preconisate de El, a provocat fără nici o cruțare criza, care l'a delăturat din postul de șef de stat major al armatei pe contele *Beck* înlocuindu-l cu militarul de talent de talia baronului *Conrad de Hötendorf*.

Prin asemenea proceduri stărpind protecționismul, i-a succes să-și creieze o gardă de ofițeri chemați și distinși, cu ajutorul cărora ar fi făcut minuni.

Un prinos de recunoștință, cu drept cuvânt meritat îi aduce articolul citat organizatorului militar, care a fost arhiducele *Franz Ferdinand*, zicând între altele „Moștenitorul de tron a luptat lupta grea pentru armată; și istoria monarhiei din veacul al douăzeci-lea nu-l va trece cu vederea; Solitarul dela *Artstetten* va trăi în filele ei... păcat că a murit însă înainte de ce ar fi putut trăi pe deplin.”

Seara coșciugele au fost transportate cu același ceremonial la gară și pornite spre *Artstetten*.

Absența capetelor încoronate.

La funerariile de ieri s-au luat parte reprezentanții curților streine. Această absență, care a suprins lumea, se explică astfel la locurile competente:

Impăratul *Wilhelm* și reprezentanții celorlalți Domnitori n-au venit la funeralii în urma inițiativei luate de curtea vieneză. Mai mulți domnitori, între cari împăratul *Wilhelm*, regele Spaniei, regele României resp. principesele *Ferdinand*, regele Greciei, regele Bavariei și regele Saxoniei își anunțaseră sosirea la *Viena*. La avizul primit marșalului curții vieneză a comunicat în mod confidențial curților streine, că prezența capetelor încoronate sau a principilor streini ar obosi în măsură prea mare pe Maj. Sa Monarhul, care, în cazul sosirii Domnitorilor streini n-ar putea fi oprit să-și primească. Prin faptul acesta însă bătrânețea și sănătatea zdruncinată a Monarhului ar fi expuse la o grea încercare.

Luându-se în considerare aceste motive oaspeții anunțați au renunțat la participarea lor la funeralii încredințând cu reprezentarea lor pe ambasadorii lor din *Viena*.

În jurul atentatului.

Din *Serajevo* se mai comunică următoarele amănunte cu privire la atentat:

Cercetările continuă cu un zor febril dar se țin în secret, astfel încât multe din amănuntele publicate de ziare nu corăspund adevărului sau sunt prea exagerate. Fapt cert este, că din faziunile celor arestați rezultă existența unei întinse conjurațiuni cu sediul în *Belgrad*, care a pregătit atentatul.

În decursul zilei de ieri s'a găsit îngropată în curtea casei din *Pakti Ulica Nr. 6* bomba, pe carea avea s-o arunce atentatorul arestat *Grabes*.

S-a mai constatat că locul de întâlnire a tinerimei sârbe din *Serajevo* era cofetăria lui *Veinici*, unde s-au făcut ultimele pregătiri pentru executarea atentatului. Cofetăria aceasta a fost o adevărată speluncă de conspiratori și de orgii.

Eri dimineața au fost espediați cu șupa din *Serajevo* la vre-o 30 elevi, cari s-au strecurat în oraș din împrejurimi. În zilele viitoare se vor espulza și alți tineri suspecți.

Cestiunea țărănească în România.

de al. la ni.

— Urmare. —

Domnitorul fanariot *Constantin Mavrocordat* înțelege că această stare generală a țării, este un mare pericol nu numai pentru viitorul poporului, dar chiar pentru viitorul apropiat al domniei lui. De acela se hotără să desființeze rumânia sau vecinătatea. Întai o înfăptui în Muntenia la anul 1746, apoi în *Moldova* la anul 1749.

Mai întâi *Constantin Mavrocordat* începu să promită desrobirea de rumânie fugariilor cari s'ar întoarce. Mulți se întorc. Domnitorul se ține de cuvânt, ba ceva mai mult, acestora le fixează claca 6 zile pe an, pe când țărăni liberă făceau 12. Fosti vecini reînțorși în țară erau deci într'o situație mult mai bună decât țărăni liberi.

Când *Constantin Mavrocordat* a propus în divan desrobirea țărănilor, boerii au protestat, arătând că li costase foarte multe parale cumpărarea lor.

În cele din urmă boerii munteni acceptă cu aceste vorbe generoase:

„Așa am găsit cu cale mai mult pentru ușurarea sufletelor noastre și a părinților, moșilor și strămoșilor noștri, ca ori la cine din neamul boeresc sau la mânăstiri, vor fi rumâni cu moșile lor; moșile să rămână la stăpânirea noastră, să le stăpânim ca și până acum. Dar cât pentru capetele rumânilor fără de moșie care dintre noi va vrea din buna voință lui ca să-și lerte pentru a sa pomenire, bine va face; de nu va vrea să facă această facere de bine sufletului său, să aibă a face acei rumâni cum vor putea, și să dea bani flește cap câte taleri zece, și să se răscumpere și cu voie de va fi stăpânului său și fără de voie. El să facă bani și să dea la stăpânul său, și nevrând să-și primească, va veni de va face jalbă la divan.”

Așa dar boerii n'au acceptat desrobirea țărănilor, decât prin răscumpărarea fiecăruia cu câte 10 taleri. Căștigul boerilor, cari vorbeau de ușurarea sufletelor noastre, a moșilor, a părinților și strămoșilor a fost destul de mare. Strămoșii lor cumpărase în vreme îndepărtată odată cu vecini satele și pământurile lor. Alte ori satele cu vecinii se vindeau boerilor megieși. Astfel boerii în afară că au căpătat pe un preț mic un pământ de o suprafață întinsă, dar s'au slujit de munca a trei, patru generații de țărani-robi. În scurtă vreme majoritatea vecinilor sa desrobii prin răscumpărare, iar țărăni cari fusese robiți în urma hrisoului lui *Mihal-Viteazul* care hotărâse ca orice țăran pe care îl va găsi pe moșia unui boer, acela devine rumân, fură desrobiți pur și simplu, deoarece nu fusese cumpărați cu bani.

Desființându-se vecinătatea boerii erau lipsiți de mii de robi cari le munceau moșile. Cu zilele de clac ale țărănilor liberi ei nu-și puteau îndesțula nevoile, și deaceia au cerut domnitorului să le dea fiecărui un număr oarecare de țărani cari să fie liberi dar să le muncască în permanentă pe moșii.

Constantin Mavrocordat le îndeplini cererea înființând instituția *scutelnicilor*.

Ce erau *scutelnicii* vedem din următorul act boeresc din 1790 publicat în revista *Magazinul Istoric* vol. II pag. 329 și citat de *G. Panu* în *opul* amintit.

„Cei de pe urmă domni cu gând tirănesc vrând să surpe neamul boeresc i-au lipsit de acest mare privilegiu (adică de instituția vecinătății) și pentru ca să-și mângâie oarecum în loc de câte 500 și 1000 și mai mult, care aveau mulți, le-au dat mai întâi câte 200, 300 de oameni birnici și celorlalți după analogie mai câte puțin, ca să le slujească la vie, la mori, la adus de lemne, la bucate, întocmai ca să implinească cu slujba lor locul robilor ce-i luase și-i făcuse birnici!”

Așa dar prin *scutelnici* și prin claca țărănilor liberi, care după cum am văzut sporea dela un domnitor la altul, boerii își asigurau ca și până acum exploatarea moșilor lor.

În *Moldova* desrobirea țărănilor înfăptuită de *Constantin Mavrocordat* pentru aceleași motive ca și în *Muntenia*, n'a întâmpinat multă rezistență din partea boerilor pentru că vecinii nu-i costase nimic, deoarece în cursul anilor ei transformase prin voința lor pe țărani în vecini. Boerii moldoveni consimt din această cauză cu ușurință la desrobirea țărănilor, însă cer ca ei să rămâie în sat și să muncască ca oameni liberi pe moșile lor, făcând clacă cu mart 24 zile pe an. *Constantin Mavrocordat* înființând și aici instituția *scutelnicilor*, zilele de clacă a fost reduse dela 24 la 12.

Așa dar la jumătatea sec. XVIII. de drept sătenii fură desrobiți, deve-

năr oameni liberi. Însă de fapt aceiași stare a continuat și dacă țărăni nu mai erau dăruiți prin folie de zestre ca robii țigani, dacă boerii nu le mai storceau cea din urmă vlagă, ca mai înainte când viața lor nu cumpărea nimic, arbitriul și implirile aveau același intensitate.

Cu toată desființarea stărei de rumânie, țărănimea rumână rămânea legată fiscalmente de pământ.

Desființarea rumâniei a fost o binefacere pentru țărănime, însă boerii căutau să înlocuască privilegiu ce perduse prin sporirea zilelor de clacă. *Grigore Ghica* și *Grigore Calimah*, urmașii lui *C. Mavrocordat* în *Moldova* pentru a pune capăt neînțelegerilor dintre săteni și boeri pentru zilele de clacă statornicec printr'un așezământ ce au să lucreze stăpânilor moșiei, cât și stăpâni ce au a nădăjdui a avea venitul de pe moșile lor, ca să nu se asuprească nici o parte, nici alta, mai mult peste cât s'au scotit a fi dreptate.

Pe toate aceste bune dispoziții noul așezământ îngreuiază pur și simplu munca țărănilor fără nici o jenă dându-se clacel caracterul de clacă servilă și o îndepărta dela principiul și temelul ei, constituind un abuz strigător din partea proprietarilor. *)

(Va urma).

Lacrimi de bucurie...

— Săcuiașii din București la Brașov. —

A dat alarma *Br. Lapok* din *Brașov*, și a oftat atât de puternic și cu atâta jale încât a sguđuit până și inimile celor din *Pesta*. Iar azi toate stările din capitală, chiar și cele cu *Duminea* în ziua *Sâmbetii*, țin să miște inimile cetitorilor lor cu îndușetoarea țire că săcuiașii-elevi ai școlii elementare ungurești din *București*, cari au făcut zilele acestea o excursie la *Brașov*, au început să verse lacrimi de bucurie, când, pentru prima dată, au pus piciorul la *Predeal*, pe pământul țării ungurești... Mai aman ca fi lui *Israil* în pământul făgăduinții...

Ș-au plâns săracii!... Dar pentru ce?

De bună seamă, le vor fi venit în minte povestirile în cari părinții lor le-au înșirat durerile și nevoile ce i-au silit să-și părăsească casă și masă, să plece la drum, să treacă și să-și caute, în țara valahilor, fericirea pe care acasă n-o puteau cunoaște. Li-se vor fi desprins crâmpeli din aceste povestiri și... li va fi pornit plânsul când s-au văzut de prima dată la hotarul țării, din care părinții lor desnădăjduți au plecat într'o bună dimineață, cu tot avutul lor într'o traistă, spre țara, în care-și duc acum în tihnă traiul.

Și vor fi plâns atunci. Vor fi vărsat lacrimi — dar nu de bucurie ei, la tot cazul, de durere. Erau doar copii, cari abia impliniseră zece ani — după cum spun folie ungurești — și nu putem crede ca în inimile unor prunci atât de fragezi să se fi incubat atâta ură și atâta răutate încât să stropescă cu lacrimi de bucurie pământul în care zace înăruțită și îngropată în ruine fericirea deodată a moșilor și părinților lor. Atâta răutate nu poate încăpea în inima unui copil.

Și ori-cât s-ar svârcoli și s-ar sdrobi scribil încoditori de senzații, a ceea pe cari li tânguesc ei, sunt și vor rămânea fi voluntarilor expatriați cari în regatul României și-au găsit și se bucură de fericirea cu care patria-mamă a lor nu i-a putut învrednici.

Lăsați dar pruncii!...

Și în schimb, câteva întrebări celor cari s-au îndușogăit atât de mult, de lacrimile nepoțelilor lor din țara românească:

Văzut-au grupurile de excursioniști români, cari tot din aceeași țară ne-au făcut în timpul din urmă vizite? Văzut-au ochirile plezice și pline de patimă cu cari aceștia erau întâmpinați dela granița încoace? Și n-au observat pe cei căți-va indivizi misterioși, ziiși detectivi, cari li-se atăcau de cum puneau piciorul pe pământul țării ungurești?

De toate acestea nu vor să știe, nimic ziariești unguri căci nimic nu pomenesc prin zărele lor! Așa ceva nu-i mai îndușoază, deși e un caz care se repetă de atâtea ori de câte ori grupuri de excursioniști din regatul vecin vin să-și vadă și să-și cunoască frații, despre cari au cetit și au auzit atâtea lucruri intrădevar îndușogetoare, ba revoltătoare chiar.

Iar dacă lacrimile conaționalelor lor fugiți peste graniță li mișcă atât de dureros, — aducă-și aminte acești scribi, că nici pe noi nu ne lasă nepă-

*) *Magazin istoric* vol. II pag. 285 citat de *G. Panu* op. cit. p. 299.

*) *S. P. op. cit.* pag. 339.

sători primirea de care sunt învredniciți frații noștri de dincolo, în mijlocul cărora se îmbogățesc și se simt atât de fericiți toți frații ungurești, cari în patria lor erau amenințați să pliară de foame.

Arestarea tenorului Rădulescu.

„Libertatea” din Orăștie ne-a duce următoarele amănunte privitoare la arestarea tenorului Ionel Rădulescu, dirigintul Reuniunii rom. de cântări din Orăștie:

»Mergând Marți se se radă la un barbir din loc, a zis, așa glumind, barbirul:

— El, ce făcureți, Sărbilor? (a-decă ce făcureți la Seralovo, cu Moștenitorul de Tron),

— Eu, mă rog, ce știu, nu-s de vină, — se scuza Sărbul.

Și dând în vorbă asupra floaresei drame dela Seralovo, dl Rădulescu ci-că a zis:

— Apoi, din punct de vedere sârbesc, acela nici nu a făcut o crimă, ci din punctul lor de vedere, sunt încă eroii naționali.

O spunea asta știind că vorbește unul sârb, care cam așa trebuie că gândește.

Nu erau părerile dsale proprii, ci vorbea despre cum se judecă lucrul din punct de vedere sârbesc! Așa ca vorba de trecere de vreme la barbir.

Dar un Sas, Kotz, era și el de față în barbirie, — unde altfel nu era altceva decât barbirul și calfa sa. — Îndată Sasul meu se duse la poliție și spuse lucrul cu coarne, că dl Rădulescu a lăudat pe ucigașii Principelui de Coroană, că i-a numit »eroi», și câte toate. — Pe după-amiază cine e citat la poliție? Dl Rădulescu! Îndată poliția, care și așa nu-l vedea bucurat prin Orăștie, știindu-l cetățean român și temându-se că face poate și serviciu de spionaj în folosul țării sale Românie, — l-a declarat arestat și după-amiază la trimis cu 2 gendarmi și 1 polițist la procuratura din Deva, care să pornească cercetare contra dsale.

Mercuri, după prânz, dl Rădulescu a fost dus cu trenul, însoțit de 2 gendarmi, la Cluj, unde va fi dat procuraturii și tribunalului.

Procurorul din Deva a ridicat contra dsale acuza de: *Vătămare a Majestății* și de „*preamărire* (??) a criminalilor”, delict ce se ține de tribunalul din Cluj, pentru ce l-au și dus și dat în samă aceluși tribunal.

Consemnarea alegătorilor din Brașov.

Publicațiune oficială.

— Fine. —

V. Cercul de activitate al comisiunii de conscriere, care este designat pentru cercul de votizare B din cercul electoral II — se estinde teritorial asupra Străzilor și a Piețelor din Schei, care se află în dreapta dela Strada Prundului, dela Piața Prundului, dela Strada Pe Tocile și dela Podu Crețului — în dreapta spre Coasta Prundului — se estinde în fine și asupra tuturor Stradelor aci numite, precum și asupra Pieței Prundului.

Comisiunea de conscriere își va îndeplini agendele în casele Magistratului orășnesc din Strada Porții Nr. 63, în parterre, locul registraturii la stânga sub poartă.

VI. Cercul de activitate al comisiunii de conscriere, care este designat pentru cercul de votizare B din cercul electoral II — se estinde asupra Stradelor și Piețelor din Schei, cari se află dela Strada Prundului, dela Piața Prundului, dela Strada Căpitanului, dela Strada Pe Tocile și dela Podu Crețului în Stânga — cătră Tâmpa și cătră dealurile învecinate cu Tâmpa — fără stratele aci numite și fără Piața Prundului.

Comisiunea de conscriere își va îndeplini agendele în casele Magistratului orășnesc din Strada Porții Nr. 63 în parterre, locul registraturii în stânga sub poartă.

VII. Cercul de activitate al comisiunii de conscriere, care este designat pentru cercul de votizare C din cercul electoral II — se estinde asupra unei părți din Blumâna și anume: Șirul Cetățuilor, și apoi asupra Brașovului Vechi și anume: Șirul Dealului de Jos și Sus. Șirul Cetățuilor aparținător la Brașov-Vechiu, Strada Spreghiului, Strada Lungă, Strada Școlii, Strada Crucii de Sus, Strada de Mijloc, Strada Țântășilor, Strada Morii, Livada Poștil, Șirul Livezii, și Strada Bisericii Românești de Sus.

Comisiunea de conscriere își va îndeplini agendele în casele Magistratului din Strada Porții Nr. 63, în etajul I, și anume în odaia de funcțiune a protocolistului pentru înregistrări.

Cele de sus se comunică cu acea provocare, ca cel interesați, negreșit să se prezenteze înaintea comisiunilor de conscriere spre a-și dovedi dreptul de alegător prin prezentarea documentelor de cari dispun spre acest scop.

Tot de-odată facem atenți pe acei stăpâni de lucrători, cari dau de lucru permanent la cel puțin 10 lucrători, cari au vârsta ce îndreptățește la dreptul de vot, că dânsii sunt obligați — după alineatul 7 al §-ului 55 din legea cea nouă electorală — a pune la dispozițiunea comisiunilor de conscriere pe 1 August a. c. o consemnare despre muncitorii numiți; consemnarea aceasta trebuie să cuprindă toate datele necesare la aprecierea dreptului de alegere, cari provin din relațiile de serviciu. De-odată cu aceste date sunt de a se prezenta și cărțile de muncă ale acestor aplicați. Acel stăpân de muncitori, carele nu se ține de aceste dispozițiuni, poate fi pedepsit cu o pedeapsă de 10—100 coroane.

Celor interesați li se recomandă mai departe a fi atenți la aceea, că comisiunea de conscriere este obligată a se convinge despre cunoașterea cetățului și a scrisului și la acel alegător, cari înaintea comisiei permanente de examinare n-au corespuns pe deplin, sau cari din vre-o cauză oarecare au fost împedecați de a se prezenta a face examenul — dacă vreunul din dânsii s'ar prezenta înaintea comisunii cu dorința de a se supune examenului de cetăț și de scris; în caz de bănuială motivată examenul de cetăț și de scris se poate pretinde și dela acela, cari sunt în stare să dovedească, că au absolvat clasa a IV-a elementară.

În fine facem atenți pe cei interesați, că noi subscrișii stăm totdeauna la dispozițiunea spre a da deslușirile și îndrumările necesare referitoare la dreptul de vot.

Brașov, în 1 Iulie 1914.

Bolesch. Lurz, Iacobi, Dr. Krummer, Dr. Baku, Schmidts și Dr. Biemer președinții comisiunilor de conscriere.

Bursele din Fundațiunea Gozsd.

Concurs.

Pentru conferirea de burse (stipendii) din »Fundațiunea Gozsd» pe anul școlar 1914/15 la școlile medii, facultăți, universități și școlile de cadeti la armata comună și hoavezi — se publică următorul concurs:

1. Concurentul să documenteze cu documente originale sau autenticate de notarul public:

a) că este fiu de cetățean ungar și aparține bisericii ortodoxe gr.-orientale române, — spre care scop se recore extrasul din matricula botezătorilor, provăzută cu clauzula parohului competent, și de prezent aparține bisericii greco-orientale române;

b) că studiază cu succes bun la vre-un institut public din patrie, — spre care scop studenții dela școlile medii să prezinte atestatul despre anul școlar 1913/14, iar cei dela facultăți și universități indicele despre toate semestrul ascultate până acum;

c) că areva proprie, și a părinților, nu e de ajuns să acopere toate trebuințele pentru creșterea concurentului — spre care scop să producă atestat dela dirigătorii politice competente. Atestatul să cuprindă date pozitive despre această avere și să fie subscriș și de preotul locului, iar dacă n'ar fi acolo preot, ori este înrudit cu concurentul, trebuie să fie subscriș din partea protopreșbiterului competent.

2. Dacă concurentul a întrerupt studiile, să producă atestat oficios despre ocupațiunea și despre purtarea sa morală pe acest timp.

3. Concurentul să arete în petițiune specialitatea la care și locul unde voește a continua studiile precum și aceea, dacă folosește și altă bursă.

4. Bursele pentru strălățate se acordă numai condiționat dela obținerea concesiunii ministeriale.

5. Felșiunea instruală cu documentele sus amintite este a se adresa Reprezentanței Fundațiunii lui Gozsd (Nagysszob, Fleischer g. 45) până la 23 Iulie (5 August) a. c.

6. Toți bursierii actuali sunt provocați, ca până la 2/15 Iulie a. c. să arete rezultatul studiilor din anul școlar 1913/14. Dacă altcum se va sista bursa respective ajutorul avut.

7. Petițiunile defectuos instruate

*) Pentru orientare se notează, că la conferirea bursei în sensul actualului fundațional fiind preferți concurenții dela studiile superioare, — pentru cei dela școlile medii numai 3—4 burse se votează anual.

sau sosite după termin nu vor fi considerate.

Concurentul să indice în petițiune locul și posta ultimă, unde este a i se trimite rezoluțiunea reprezentanței.

Preșidiul Reprezentanței.

Colectie de minciuni

— Colectia lui „Budapesti Hirl.” —

Pentru azi escelează în colecția de minciuni și perversități despre Români ziarul guvernului, »Budapesti Hirlap». Ne spune că a primit din mai multe părți scrisori, în cari se sugrăvesc faptele agitatorice ale Românilor. Dăm și noi aceste scrisori, pe cari poate să le fi primit în adevăr ziarul, dar pot să fie și o fabricațiune proprie a redacției. Le dăm pentru-ca să producem câteva momente de ilaritate cetitorilor noștri, iar de altă parte să rămână pușe la răvaș și cele mai nouă impertinențe, cu care sunt calumniați și denunțați din nou Români.

Iată o scrisoare din Aiud:

Alaltăeri stătea înaintea llecului din Aiud băiatul de 12 ani al profesorului Székely Ödön, cu alți studenți. Hăleții aveau fiecare câte o cocardă de tricolor național maghiar la butonieră. Deodată apare un jaran român și sblară asupra băieților, în limba maghiară, zicând, să arunce în norot obeala aceea, că de nu, i potopește. Băiații au fugit, au avizat poliția, dar când au venit polițiștii dorobanșul dispăruse.

Alta! Un oficial ungar se întâlnește în tren, cu un farmacist din România. Farmacistul i spune, că volajează prin Ardeal, volnd a cunoaște pământul lui, care în vre-un an doi va fi al României.

A treia: un profesor în retragere scrie ziarului, că pe când a doua zi după catastrofa, în Sânt-Ana s'au arborat stindarde de doliu, atunci feciorii români cântau și-și petreceau pe stradă, împodobiiți cu flori și panglice tricolore române.

D-l profesor în retragere, cu capul șovinist, vrea cu orice preț să ne aducă în legătură cu atentatul din Seraljevo.

În fine încă una. În un cupeu a trenului, care mergea de la Teiuș la Deva, se aflau două dame. Una era din România și li spunea celelalalte, care era unguroaică, că merge în o comună din Ardeal la o rudă a sa, care e acolo inginer. Și fără nici un motiv a început a înjura și batjocuri pe Unguri. I-a spus apoi, că rudenia ei e inginer de stat și nu va sta în serviciul unguresc decât până atunci, până când armata română va ocupa Ardealul.

Unguroaica s'a coborât la Piski și acolo a aflat, că Românul despre care au vorbit e inginer, dar ca să și tâlnulască sentimentele sale românești, și-a maghiarizat numele. (?)!

Cu absurdități de aceste imbată necontentit zările maghiare capul cetitorilor lor.

Sunt puține minciunile lui »Budapesti Hirl.» dar ziarul zice că oricine poate medita asupra lor și-și poate trage consecințele. Noi ni le-am tras, desvâ-lind din nou procedul pervers al ziarilor maghiare.

ȘTIRI.

— 21 Iunie 1914.

Comemorarea poetului Eminescu.

Societatea Scriitorilor români a comemorat Duminecă la mormântul lui Eminescu, aniversarea de 25 ani dela moartea marelui poet. Tot Societatea Scriitorilor români se pregătește să comemoreze cu un fast deosebit, aceiași aniversare în zilele de 4, 5 și 6 Iulie v. în grădina Cismighiu din București, sub patronajul d-nei și d-lui Emil Petrescu, primarul Capitalei. Va fi o adevărată sărbătoare națională, menită să reinvie, în deplina ei strălucire, figura uriașă a celui mai mare scriitor român, cântărețul duios al dragostei, poetul

suferințelor și deopotrivă al speranțelor noastre. Se vor întruni atunci Românii din toate unghiurile regatului și din țările învecinate, ca să sărbătorească pe poetul, care cu toate că mort acum 25 de ani e mai viu în sufletul nostru și mai tânăr decât orișicând.

În vederea acestei întinse participări a tuturor Românilor la sărbătorirea celui mai mare poet al neamului, ministrul lucrărilor publice din România a binevoit să acorde o reducere de 50 la sută pentru toți călătorii, cari vor merge în București în cele trei zile de serbări. Biletele de întoarcere sunt valabile timp de patru zile la 4, 5, 6 și 7 Iulie v. și vor fi vizate în grădina Cismighiu.

Pentru fondul zărilor s-au făcut prin administrația ziarului nostru următoarele contribuții: banca »Economia» Cohalm 50 cor., d-l Popovici major, Oșorheiu 5 cor.

Familia Zăvici a dăruit din prilejul morții neuitatului lor soț și tată Gheorghe Zăvici suma de 10 cor.

Despre atentatul mișelesc dela granița româno-bulgară mai primim următoarele amănunte cari arată sălbăticia și setea de sânge românesc a soldaților bulgari, cari au comis atentatul:

Se știe că soldații români erau nearmați; erau doi la număr, căci unul dintre ei plecase după căpitanul Săulescu ca acesta să esplice grănicerilor bulgari pe unde are să treacă linia de frontieră. În absența acestuia bulgarii au început să tragă focuri de pușcă asupra celor doi soldați români, dintre cari unul a fost omorât pe loc, iar al doilea, nimerit fiind de un gloante în omoplat, a început să fugă, urmărit de Bulgari cari au mai tras două focuri după el. Slăbit, căci li cursesc o mare cantitate de sânge, nenorocitul soldat a ajuns apoi la un post românesc, de unde a fost transportat cu căruța la spitalul din Siliștra. Bulgarii criminali nu s'au mulțămii numai cu atâta ci s'au repezit asupra soldatului român pe care-l ucisese și cu toate că era mort, au mai tras câteva gloante în el. La autopsie s'a constatat că trupul nifericului soldat era mutilat în mod barbar, criminalii li străpuseseră în mai multe locuri cadavrul, cu baloneta și-i tăiaseră și-o ureche. Atitudinea ofițerilor bulgari cari au luat parte la ancheta făcută pe locul atentatului, a fost revoltătoare, dovedind o nepăsare și un cinism care a indignat pe toți cei de față.

Pe pieptul soldatului ucis, victimă a datoriei, dl prefect Cămărășescu a depus din încredințarea guvernului, medalia Bărbăției și Credinței cl. I.

Guvernul român a telegrafiat la Sofia, cerând esplațiuni asupra acestui incident care apare ca un asasinat cu premeditare.

În legătură cu jăcest atentat se anunță din Călăreși dispariția misterioasă a unui soldat român din reg 40 Călăreșeni, care se afla tot sub comanda dlui căpitan Săulescu la graniță. A dispărut de Marți seara fără să se știe cum, așa că e probabil că a fost omorât sau e capturat și ținut prizonier de bulgari. În urma faptului că grănicerii bulgari pretind că el ar fi dezertat, prefectul Cămărășescu a cerut autorităților bulgare ca pretinsul dezertor să fie adus în apropiere de frontieră, pe teritoriul bulgar, spre a fi arătat autorităților române. Bulgarii însă au dat răspuns evasiv.

† I. G. Saita. Alaltăeri a încetat subit din viață Ion G. Saita, fruntaș al partidului liberal și vicepreședinte al Camerei române. Moartea, care i-a prevenit dintr-un atac de anghină pectorală, a produs o adâncă impresie în toate cercurile politice și a lăsat în urmă regrete unanime, căci decedatul se bucurase în viață de cele mai vii simpatii ale tuturor, cari au avut prilejul de a-l cunoaște.

A murit în etate de 52 ani.

Perugio va fi agrățiat. Numele Perugio e cunoscut cetitorilor noștri. E vorba de italianul, care furase tabloul Mona Lisa din Louvrul Parisului. După cum se anunță acum din Roma, el va părăsi în curând închisoarea, unde fusese înfundat pentru furtul din Louvrul. Se știe, că la desbaterea procesului, Perugio susținu, că nu intenționase alta decât să-i redea Italiei capod'opera pe care o jefuise Franța. Știrea din Roma spune, că încă în săptămâna viitoare se așteaptă ca Perugio să fie lăsat în libertate în urma agrățierii din partea regelui.

Aparate fotografice pentru diletanți. Recomandăm tuturor cari se interesează de arta fotografiei, acest sport plăcut și ușor de învățat casa specială provăzută cu articoli din domeniul fotografiei a firmei fondată în anul 1854. A. Moll k. u. k. Hof-lieferant Wien I. Tuchlauben 9. La cerere se trimite preț curent ilustrat. (1)

Din Brașov și Tara-Bârsei.

Mare eveniment la stabilimentul Urania. Pe lângă reprezentația cinematografică de Mercuri 8 Iulie la »Urania Kino» se va reprezenta și executa *Legenda lui Vlaicu*, simfonie compusă de concertistul Ioan I. Barbu fiul marelui cântăreț Barbu Lăutaru, compozitor și profesor de violină. Execuțiua se va face la vioară de compozitorul Simfoniei acompaniat de piano și 40 de proiectiuni luminoase din viața lui Aurel Vlaicu.

Atragem deosebita atențiune a publicului românesc asupra atențiune legende. Amănunte în nr-ii viitori.

Parastase. Măne, Duminecă, se vor oficia în toate bisericile gr. or. române din Brașov precum și în capela gr. cat. română din Brașovul-vechii parastase pentru odihna sufletelor adormiților în Domnul: Arhiducele Francisc-Ferdinand și soția sa ducesa Sofia de Hohenberg.

Pentru masa studenților români din Brașov s-au mai făcut următoarele contribuții: Dna v.d. preoteasa Elena Maximilian în amintirea soțului ei preotul Ioan Maximilian și a ginereului Dr Traian Putici K 30.

Primească marinimoasa donatoare sincerile noastre mulțămite. — Direcțiunea școlaelor medii gr. or. române din Brașov.

Reuniunea proprietarilor de hotel, restaurante, birturi și cafenele din comitatul Brașovului va ținea în 7 Iulie 1914 la 3 oare p. m. în localul Reuniunii Industriale (Gewerbeverein) Bulvardul Rudolf N 7 o adunare extraordinară. Toți cei interesați ori de sunt membri ai Reuniunii, sau nu, se invită și pe calea aceasta se la parte la adunare în propriul lor interes.

Urania-Kino. Duminecă în 5 Iulie la 1/2 4, 6 și 8: »Journal Pathé. Cămbul pe stâncă draoului. Dramă engleză din viața pescarilor în 2 acte. Prin Normandia pitorească. »Dragoste din tinerețe» Dramă pasionantă olandeză populară în 5 acte. »Poni dresată» Max ca măstru de Taog. Mare humorescă în 2 acte. Actorul principal Max Linder. Vltioarea reprezentației: Mercuri în 8 Iulie 1914, la 1/2 4, 6 și 8 oare. »Rivalele. Dramă socială în 3 acte. »Speculații». Dramă socială în 3 acte.

Linoleum. Săptămâna viitoare se pun în vânzare în despărțământul de Linoleum al firmei Tellmann & Spell strada vamei nr 8 circa 100 de modele lucrate, rămase ca resturi și cupoane înaltă Linoleum întrebunțat în mărime de 2—15 metri pătrați cu un scăzământ de 33%, a prețului normal. — 1—1

În laboratorul de analize chemice, microscopice și bacteriologice al Drului Aurel Dobrescu, medic de spital, specialist în boale interne se efeptuiesc: analize de urină, sânge, sucrici gastrice, scuipat, secrețiuni etc.

Consultațiuni: zilnic dela 11—3 oare d. a.

Brașov, Piața mare (Târgul-Cailor Nr. 4) Numărul telefonului 271. (3—15)

ULTIME ȘTIRI.

MEXIC, 4 Iulie. Conferința păcii dela Niagara a semnat protocolul final, prin care s'a ajuns la o înțelegere definitivă.

SOFIA, 4 Iulie. Guvernul a exprimat guvernului român regretele privitor la incidentul dela granița româno-bulgară.

Proprietar: Tip. A. Mureșanu & Brarșco & Comp
Redactor responsabil: Ioan Frutier

Mulțămită publică.

Bran în 25 Maiu 1914.

A il-a zi de Sf. Paști a. c. s'a aranjat cu elevii școlaelor centrale din Bran o producțiune împreună cu cântări, declamări și teatru cu scopul ca venitul curat să fie destinat pentru excursiunea școlară la mănăstirea »Argeș».

Cu această ocaziune au binevoit a contribui următorii:

George Cinea comers. Ploesti 20 lei., Dr. Ioachim Ciurea adv. 15 cor., Zenovie Moșoiu moșier Titu 10 lei., Moise Vișoiu comers. Ploesti 10 lei., Ghiță Voinescu Porta, Ioan Runceanu comers. Ploesti, Ioan Stinghe funcț. de bancă București, Victor Rădulescu adv. București, Petre Niculescu adv. București și Dr. N. Mănoiu adv. toți cu câte 10 coroane. Dr. Emil de Pușcariu 10 cor., Dăoara Guțman cu fratele său Georgiu Guțman teol, sup. de Cernăuți 8 cor., Ilariu Reit paroh 7 cor., Dr. Iancu Meșanu Zernești, Emil Stoian fab. de tricou, G. Aldulea, comers. Moeciul inf. »Parsonomia» inst. de cred. cu câte 5 cor.

Georgiu Enescu paroh, Isala Enescu, Nae Pivariu comersant fam. Ioan Moșoiu paroh Simon, Nicolae Coja tâmplar, Ioan I. Boboc croitor Simon, N. Popoviciu comers., N. Arișanu comers., I. Colan croitor, Iacob Popa notar. cu câte 4 coroane.

Ioan Lăzescu Simon I. Vrâncianu comers. Ploeghi. Iosif P. Noșghia, Andrei Gugu comptab. «Albina» I. Mănoiu fab. de țigă I. Aldea comersant. Ion Il. Băscu N. Conaș. București toți cu câte 3 cor.

Dr. Pompiliu Nistor medic Zernești, Dl. Cantanari dir. Poliției București, Ernst Doneană arhitect București D-na Mariette E. Doneană București. S. Rona agent. N. Reit inv. pens. N. Vlad. funcț. de bancă Mașter Jozsef vameș. M. M. Tătoiu, G. Moșoiu inv. pens. N. Runcăeanu c. Axente Moșoiu not. I. Pușcariu inv. Moșoiu-inf. I. Berariu. W. Boboc București. I. I. și Sextil Reit v. not. toți cu câte 2 cor.

Eugen Babeș, inv. 1.60 cor. Cosma Rășină 1.60 cor. George Babeș paroh Iancu Berbeș inv. Alexe Chițu I. Sp. Munteanu, V. Moșoiu inv. M. Florescu N. Pău Băncilă Aron Pușcariu inv. pens. Ion Butta inv. V. Pușcariu paroh I. Pușcariu inv. G. Moșoiu comers. Zernești D. Drăgan N. Reit inv. pens. N. Olteanu comers. I. Vasilescu, Comșa Ios. Măndru N. Lupu, Ștef. Suelu rest. toți cu câte 1 cor.

N. Spănu, 60 fl. Ungarh F. 50 fl. G. I. Zichid 20 fl. Ana Anganu 60 fl. I. Oproiu 40 fl. Ios. Pușcariu 40 fl. I. N. Dogariu cismar 80 fl. I. Prodan 60 fl.

Așadar suma intratelor este de coroane 263.30

Bilante cor. 210.24
banii gata cor. 53.06

care sumă s'a și după spre fructificare la Institutul «Parsimonia» lângă fondul de alimentare.
Subscrierul imi țin de cea mai plăcută datorință a multum tuturor P. stim. contribuenți și pe această cale. »D-zeu să le înmulțească talentul. «
N. Runcăeanu.
Încător.

KISS MIKLOS,

Succesorul lui Müller József.

Atelier de împletituri coșuri, panere și mobile de tresfie.

Brașov, Strada Orfanilor Nr. 26.

Execută toate lucrările de branșă aceasta, foarte durabile și frumos făcute pe lângă prețuri solide.
La cerere trimite preț curent.

AVIS.

Aduc la cunoștința On. public, din cauza defacerei prăvăliei vând mașinele de cusut, bicicletele, precum și părți constitutive, cu prețuri foarte scăzute.

Se capătă și toate instrumentele pentru reparaturi din atelierul meu.

Cu toată stima 7-20

Mihael Mooser

BRAȘOV, Strada Porții Nr. 39

Tot soiul de:

poame proaspete și zarzavaturi, cartofi trimite cu prețuri ieftine.

Robert Radó,
ÎN UYVIDÉK.

La cerere trimite preț curente. Rog corespondența în limba nemțescă ori maghiară. 8-8

COOPERATIVA AZUGA

Societate de producție și consumațiune

Cooperativa Azuga.

Magazin de coloniale, manufactură și fierărie în Azuga (România) caută un

Contabil bilanțier, român, care să cunoască și limba romană.

Se vor preferi cei ce au practicat în afaceri de acest fel.

AGA-GOMME

Fiecare foită a hârtiei de cigarete este la margine cu gumi. Fumătorii pot prepara cigaretele acasă. Cărticica 80 foi 4 bani. 2-5

Dinți

și dantură complectă fără pod. tragere de dinți, plombare, coroane de aur și poduri de aur.

Gerő Arthur
Technic de dinți diplom.
Str. Vămei Nr. 31.

PARK-SANATORIUM
Budapest, VI Arena ut 84/b.
Pădurea orașului.

Despărțământul pentru bolnavi de Beșica rinichiului și prostata.

2-10

Hotel și Cafenea „METROPOL”.

Am onoarea a aduce la cunoștința On. public din Brașov și jur, și On. oaspeți din România că am luat în antreprisă.

Hotelul și cafeneaua „Metropol”
Brașov, Strada Neagră Nr. 2.
renovat și aranjat cu tot confortul necesar. 20 camere.
Rog cu toată căldura Onor. Domni și Dame din România a cerceta Hotelul în sezonul de vară.
Asigurând pe Onor. vizitatori de un serviciu prompt și cu atențiune, sper că voi fi sprijinit în noua mea întreprindere cu deosebire din partea On. public româneșc.

Cu toată stima
Iancu Axente.

RECLAME!! Pentru introducerea
Fotografiilor noastre de prima clasă livrăm:

6 fotografii fine pe cărți de vizită cu K 5
3 Cabinetfotografii " " 6

Atelier Greiner
Telefon 322. - BRAȘOV, Str. Frunzului 45.
Prețurile de sus sunt valabile numai până în 15 Iulie a. c.

Sanatorium „S A N I T A S”
Institatul și căminul fizico-dietetic,
în Versecz (Vârșeț), Ungaria de sud.
Medic dirigenț: **Dr. L. MÉHES.**

Sanatoriul este construit după modelul sanatoriilor moderne din străinătate. Cură individuală după sistemul Dr. LAHMANN. Băi de lumină electrică, băi de aer și oaze, toate metodele de întreținere a apei, băi medice. Cure dietetice, cură de struguri. Institutul se află la poalele dealurilor, este provăzut cu par și colibe aeriene și este deschis tot anul. La dorință se trimite prospecte 3-3. Sezonul principal Mai - Octombrie. - Prețuri moderate. -

Prafurile-Seidlitz ale lui MOLL

Veritabile numai dacă în care cutie este provăzută cu marca de apărare a lui A. MOLL și cu subscrierea sa.

Prin efectul de leuire durabilă al Prafurilor Seidlitz de A. Moll în contra grutăților celor mai corbioase la stomac și pântec, în contra dărușilor și acrolei la stomac constipațiunei cronice, suferinței de ficat, congestiunei de sânge, haemorrhoidelor și a celor mai diferite boale femeșcoi a luat acest medicament de casă o răspândire ce crește mereu de mai multe decenii încoace. - Prețul unei cutii originale sigilate Corone 2- Falsificațiile se vor urmări de cale judecătorească.

Franzbranntwein și sare alui Moll.
veritabil numai dacă în care sticlă este provăzută cu marca de scutire și cu plambul lui A. Moll
Franzbranntwein-ul și sarea este foarte bine cu încestă ca un remediu popular cu deosebire alinând dărușii de șoldină și reumatism și a altor urmări de receală.
Prețul unei cutii originale plumbate cor. 2-

Săpun de copii a lui Moll.

Cel mai fin săpun de copii și Dame, fabricat după metoda cel mai nou, pentru cult varea rațională a peleii, cu deosebire pentru copii și adulți. - Prețul unei bucați cor. -40 b Cinci bucați cor. 1.80
Fie-care bucată de săpun, pentru copii este provăzută cu marca de apărare A. Moll.
Trimiterea principală prin Farmacistul A. MOLL Wien, I. Tuchlauben c. și reg. furnisor al curții imperiale.
- Comande din provincia se efectuează Zitate prin postă.
La deșitate să se ceară anumit preparatele provăzute cu iscălitura și marca de apărare a lui A. MOLL.
Depositar în Brașov: **Carl Schmidt, farmacist.** 58-44

Anunțuri
primește Administrațiunea
Gazetei Transilvaniei
cu prețurile cele mai
MODERATE.

Ionel Ciucășel
croitor de haine bărbătești
Brașov,
Târgul Florilor 18.
9-50

Inainte de a comanda sau de a cumpăra!

Mă oga Vă convinge ce ieftin, cu preț potrivit puteți cumpăra dela mine.
Cu toată stima

H. OSTERSETZER
Mare Magazin de Giuvaericale, obiecte de aur și argint.
BRAȘOV, TÂRGUL GRĂULUI Nr. 9.

Atelier propriu cu mașinării de precizie pentru reparaturi.

Balsamul Farmacistului A. THIERRY

este o dntorie vindecătoare la toate suferințele de plămâni piept, alinând catarul și peripneumonia și tusea. Are efect excelent la laringită. Prin gargarizare împledește dnterită, răgușală etc. Vindecă frigurile, Vindecă boale de ficat stomac, intestinale colică, asthmă, congestiune, acroală în gât etc. Vindecă trănșii, hemoroidă. Are efect purgativ, curăță rinichi, excită apetitul. Servește cu succes la dărușii de dinți, folosind ca apă de gură întărește gingiile, delatură mirosul greu din gură și stomac, dărușii de cap, șoldină etc. Mijloc bun contra limbricilor. Folosit extern pentru rane, foc viu, fistule, arsuri, degerături, r. s. -
Să nu lipsească din nici o casă, cu deosebire când grărează înflunța colera și alte epidemii. - A se adresa:

An die Schutzengel-Apotheke
des A. THIERY in Pregrada bei Rohitsch.
12 sticle mici sau 6 dupli sau 1 sticlă specială costă 5 K 60 b
La comande mai mari prețuri scăzute.

Alina Centifolia veritabilă,
aprește și vindecă înveninarea sângelui, face operația de prisos. Se folosește la stăgnarea curgerei lapteului de prisos, dărușii de piept, foc viu, suferințe vechi la picioare, oase, răni, umflături de picioare și carie; răni de lovituri, contuziuni, secolarea corpurilor străine ca țandări de sticlă, aschii, nășip, alic, ghimp etc., la umflături abscese, alubă, umflături de unghii, bășică, răni la picioare, răni produse de arsuri degerături, umflături de gât, răni la copii etc. etc.

2 borceane costă 3 K 60 bani, cu ramburs sautri miterea banilor.
Se capătă la farmacia J. Josef v. Török și la farmacia din Ungaria. Ea gros la Dregueri: Thalmayer & Seitz, Kochmeister Nachf. Brüder Rudanovits in Bpest.
Unde nu se află depozit să se facă comanda direct la 52-50

Schutzengel-Apotheke des A. Thiery in Pregrada bei Rohitsch.

Negot nou de vâpseli de primul rang
Aduc la cunoștința Onor. public, a vâpsitorilor de odăi și a comercianților că am deschis în
Brașovechi, strada lungă o. 9, o
Prăvălie de vâpseli și uleiuri,
bogat asortată cu toate sorturile de vâpseli.
Am și un deposit de tot felul de scări.
Prețuri moderate. 46-80) **Servicii solid.**

N. ARSU, Vâpsitor de odăi și comersant de vâpseli

Cel mai bun isvor de cumpărat:
CIAI ȘI RUM,
PRĂJITURI DE CIAI,
MIERE DIN FLORI,
VIN DE MALAGA,
COGNAC, LICHERURI.

Jul. Teutsch Magazin de droguerie.
Fondat în anul 1890.
Telefon Nr. 196.

Abonamente la
„Gazeta Transilvaniei”,
se pot face ori și când pe timp mai îndelungat sau lunar.
Administr. „Gazetei Transilvaniei.”